

Sara Lidman: Utkast till manus om Irakkriget och vapen användningen

Talare

Sara Lidman
Författare

Omständigheter

Sara Lidman: utkast till manuskript till artiklar och anförande om Irakkriget och vapen användningen 2001–2003. Manuskript från Sara Lidman-arkivet i Umeå, renskrivet och ändrat i enlighet med författarens eget korrektur av Svenska tals redaktör.

Oförlömlig är den där scenen i TV-reportaget: två syskon som visar en järnremsa ur en clusterbomb som inte exploderat helt efter ritningen. Skrot som hänger ihop med vartannat – istället för att ha skilts och med beräknad hastighet ha kunnat tränga in i vecka livet på folk. De här barnen, utan skyddsväst, skrattar över dessa skärvor som misslyckats med att ta sig in i deras kinder, stussar, ögon. Som om de visste vad sådant splitter är i stånd till när det funkar maximalt. När det står på kant varsomhelst inne i mjuka köttet "tills det börjar vandra". Om den drabbade skulle lyckas få komma till ett sjukhus med röntgen som kan lokalisera skrot delarna – kanske en läkare kan plocka ut dem – om de är bara fem eller tio. Men är de så många som 25–40 ... då måste de lämnas att "värka ut". Alltså går folk som drabbats av en högrepresterande cluster-bomb omkring med kroppen som en enda tortyrkammare. Sådant där taggigt järn kallas på soldatslang Lazy dogs genom lättjan i sitt dödande. Det ids inte bita till döds genast. Det kan skava i månader innan den slutgiltiga åderlåtningen vill sig. Inuti – i det längsta omärkligt utifrån. De här Bagdad-barnens jubel över det misslyckade skrotet var befogat – som en ren och skär triumf att firmas till. Fråga 1: Tillverkas sådana här cluster-bomber i svensk vapenindustri? Om så är fallet exporteras de då till USA? En annan bild från Irak handlar också om triumf – men av ett annat slag. Det är Sven-Erik Sjöbergs foto på en bandvagn med förare, som illustrerar DN:s ledare den 28/2 med titeln Bush tittar bortom kriget. Den unge soldaten är som en mascot på ett vrålåk. Vänster ben uppslängt över ratten. Hans högra hand håller en coca-cola mot munnen. Armarna är bara och camouflagebyxor tunna. Det är hett. Tillfälligt tyst allting. Han är nyklippt. Hans huvudskål avtecknar sig nätt mot rymden. Skorna är ökenkängor – inte av den tyngsta sorten. Glasögon med tunna stålågar. En klocka om vardera handleden, den ena visar hemmatid – den

andra lokal tid? Han har överlevat utbildningen till elitsoldat på Fort Braggs. Han har sett kamrater gå under där utan att ha tillbringat ett dygn på något som helst slagfält. Han vet mycket om förhörsmetoder. Han har tålt vad dom inte tålde Han är den perfekta affischen för en värningskampanj. Måste inte den känna sig som världens herre som får styra ett sådant teknikens under som denna stridsvagn! Den kan döda 100-tals människor med hjälp av hans nuddande finger. Skälen för att låta fingret nudda – dom kan han – de är lika blanka och välsmorda som kullagren i bandvagn, han behöver inte putsa dem – det är Presidentens jobb Hur måste inte kompisarna därhemma - kvar vid löpande bandet - avundas honom när de få se bilden av honom ... Och ändå: han är inte glad. Bandvagnen är för stor ... den har avfolkat ... ja likasom förkromat honom. Den triumf som tillskrivs honom är inte hans – den är bandvagnens. Det är om detta fordon som det handlar, det hela. Han är faktiskt så "framme" som de lovade honom. Och han är inte glad. Fråga 2: Enligt en kunnig tidningsläsare är Bandvagnen på reportagebilden tillverkad i Sverige. Hur har den hamnat i Irak? Min tredje bild pryder ett reportage i Västerbottenskuriren. Den visar två absolut bedårande pojkar på huk – i ett konfirmationsläger i arktisk miljö? eller leker dom Robinson? Men texten klargör vilka faror de här gossekarlarna har att emotse. "Med hjälp av specialförband försökte USA och dess allierade redan i inledningen av kriget mot Irak att döda Saddam Hussein och hans krigsledning ... Jägarna på K4 i Arvidsjaur utbildas därför till att klara samma uppdrag som specialförband från USA och Storbritannien nere i Irak just nu är ute på, säger Jan Ask ... Styrkorna som utbildas i Sverige ska i framtiden kunna skickas utomlands för internationella uppdrag ..." Vad får största utrymmet i svensk politisk debatt – i riksdag och massmedier? Sedan länge verkar det vara frågan hur detta lata folk ska kunna förmås att arbeta längre. Hur man ska kunna spåra upp alla dessa som falskeligen sjukskriver sig och försöker undandra sig alla plikter mot det allmänna. Samt hur myndigheterna ska komma åt alla dom som har falska skäl att söka asyl i detta landet -- och hur avvisningen av dem skulle kunna effektiveras ... Aldrig att man kommer till botten med dessa problem! Hur flyktigt behandlas inte andra frågor som gäller Sveriges del i hela världens framtid. Statsministerns protest mot USAs anfall på Irak såsom stridande mot folkrätten ter sig i efterhand som en Brasklapp. När demonstranter har krävt att vi skulle följa Folkrätten och svensk lag genom att avbryta vapenexport till illegal krigföring – blir Statsministerns svar omedelbart nej. Kommer inte på tal! Det har vi inte råd med varken ursäkerhetssynpunkt eller rent ekonomiskt. USA skulle kunna straffa oss! Tvärtom ska vårt land öka vapenexporten till USA.

Och samordna produktionen. Och nu när den gamla hotbilden fallit bort genom Sovjets sammanbrott kan utbildningen av svensk militär övergå till ett annat område: terroristbekämpning enligt amerikansk modell. Svensk militär eftertraktad i utlandet, säger Överbefälhavaren, utan att särskilt ange nationsbeteckning på det "utland" som är mest angeläget om svenska soldater. Sverige ska alltså hjälpa till med teknologisk expertis för framställning av vapen som USA behöver mer och mer - samt utbilda och träna soldater som USA snart inte kan förse sig med ur den egna befolkningen. Svenska pojkar ska bli legosoldater åt Supermakten. Och vårt land ett lydrike åt USA. Den här bortgivningen av oss sker allt tystare ju snabbare den glider.

Taggar

2000-tal, 2003, Fredsrörelsen, Kvinna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/sara-lidman-utkast-till-manuskript-till-artiklar-och-anforande-om-irakkriget-och-vapenanvandningen>